

МЕДИЦИНАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ДИПЛОМНАН КЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ (РЕЗИДЕНТУРА МАМАНДЫҒЫ) БАҒДАРЛАМАЛАРЫН АККРЕДИТТЕУ СТАНДАРТТАРЫНА СӘЙКЕСТІГІНЕ РЕЗИДЕНТУРА МАМАНДЫҚТАРЫНЫҢ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН СЫРТҚЫ САРАПТАМАЛЫҚ БАҒАЛАУ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ БОЙЫНША ТАЛДАМАЛЫҚ ЕСЕП

Алматы қ., 2020ж.

Махмұны

	Кіріспе	3
1	Талдау жүргізу мақсаты	3
2	Зерттеу материалдары	3
3	Зерттеу әдістері	4
4	Зерттеу құралдары	4
5	Аналитикалық зерттеу нәтижелері	4
6	Негізгі мүдделі тараптардың сауалнамасының нәтижелері	5
7	Қорытынды	11
8	Ұсыныстар	12

Кіріспе

Резидентура – клиникалық мамандықтар бойынша жоғары оқу орнынан кейінгі тереңдетілген медициналық білім алу нысаны.

Резидентурада мамандар даярлау денсаулық сақтау саласын білікті кадрлармен қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылады.

Резидентураның кәсіптік оқу бағдарламасын меңгеру тізбесі "интернатурада және резидентурада даярлаудың клиникалық мамандықтарының тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2008 жылғы 30 қаңтардағы № 27 бұйрығымен бекітілген клиникалық мамандықтар бойынша жоғары медициналық білім алған азаматтарды клиникалық практикаға жіберудің міндетті шарты болып табылады (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде 14 ақпанда тіркелген 2008 жылғы № 5134).

Резидентурада кадрлар даярлау медициналық мамандықтар бойынша резидентураның мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына, резидентураның медициналық мамандықтары бойынша үлгілік кәсіптік оқу бағдарламасына және резидентураның медициналық мамандықтары бойынша үлгілік оқу жоспарларына сәйкес 53 мамандық бойынша жүзеге асырылады, Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 31 шілдедегі № 647 бұйрығымен бекітілген (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде 2015 жылғы 2 қыркүйекте № 12007 болып тіркелген).

Талдамалық есепте "Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің Еуразиялық орталығы" КЕМ (ЕАО) сараптамалық комиссиялары жүргізген Қазақстан Республикасының медициналық білім беру ұйымдарының резидентурасы мамандықтарының білім беру бағдарламаларын сырттай бағалау қорытындылары бойынша білім беру қызметін жақсартудың негізгі бағыттары туралы мәліметтер ұсынылған.

1. Талдау жүргізу мақсаты: резиденттерді даярлау сапасын қамтамасыз етудің ішкі тетіктерін жақсарту салаларын айқындау.

2. Зерттеу материалы

32 төмендегі медициналық білім беру ұйымдарының резидентура мамандықтарының білім беру бағдарламалары:

- "С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті" КЕАҚ (ҚазҰМУ). Сыртқы бағалау кезеңі 19-21.11.2020 ж.;
- "Қазақ медициналық үздіксіз білім беру университеті" АҚ. Сыртқы бағалау кезеңі 3-4.12. 2020 (Казино);
- University Medical Center корпоративтік қоры (КҚУМС). Сыртқы бағалау кезеңі 7-10.12.2020 ж.

3. Зерттеу әдістері

- 1) мүдделі тараптармен сұхбат (резиденттер, оқытушылар, жұмыс берушілер);
- 2) ЖОО-ның негізгі бөлімшелерінің басшыларымен әңгімелесу;
- 3) білім беру ресурстарына шолу;
- 4) құжаттаманы зерделеу;
- 5) практикалық сабақтарға қатысу;
- 6) резиденттер мен оқытушыларға сауалнама жүргізу.

4. Зерттеу құралдары

Медициналық білім беру ұйымдарының дипломнан кейінгі білім беру (резидентура мамандығы) бағдарламаларын аккредиттеу стандарттары (ЕО сараптамалық кеңесімен бекітілген, 07.02.2017 ж. № 1 хаттама және ЕАО Бас директорының 17.02.2017 ж. № 5 бұйрығымен қолданысқа енгізілді) дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының дипломнан кейінгі медициналық білім беру сапасын жақсарту жөніндегі халықаралық стандарттары негізінде әзірленді (2015 ж. қайта қарау), Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау жүйесінің ұлттық біліктілік шеңберінің ерекшелігін және басымдықтарын ескере отырып.

ЕАО сыртқы сараптау комиссиялары білім беру бағдарламаларының келесі бағыттарды қамтитын аккредиттеу стандарттарына сәйкестігіне бағалау жүргізді:

- 1 Стандарт "Миссия және түпкілікті нәтижелер";
- 2 Стандарт "Білім беру бағдарламасы";
- 3 Стандарт "Резиденттерді бағалау";
- 4 Стандарт "Резиденттер";
- 5 Стандарт "Оқытушылар";
- 6 Стандарт "Білім беру ресурстары";
- 7 Стандарт "Білім беру бағдарламасын бағалау";
- 8 Стандарт "Басқару және әкімшілендіру";
- 9 Стандарт "Үздіксіз жақсарту".

5. Аналитикалық зерттеу нәтижелері

Мүдделі тараптармен сұхбат қорытындысы бойынша (резиденттер, оқытушылар, жұмыс берушілер) барлық үш білім беру ұйымдары үшін ортақ жақсарту салалары анықталды:

- 1) ұйымның миссиясы мен стратегиялық даму жоспарын әзірлеу және бекіту кезінде мүдделі тараптардың өкілдерін кеңінен тарту және осы процесті құжаттау (1.4.1, 1.4.2 стандарттары).
- 2) барлық мүдделі тараптардың білім беру бағдарламасын әзірлеуге қатысуын қамтамасыз ету (резиденттер, клиникалық Тәлімгерлер, жұмыс берушілер, түлектер, кәсіби қауымдастықтардың өкілдері).
- 3) резиденттерді ЖОО-да білім беру процесін регламенттейтін құжаттарды талқылауға, атап айтқанда резиденттер ұйымдарын немесе жекелеген белсенді резиденттерді резиденттерді қабылдау және іріктеу саясатын әзірлеу процесіне енгізуге неғұрлым кең тарту немесе кері байланыс кезінде алынған олардың пікірін ескеру (4.1.8).
- 4) жоғары оқу орнынан кейінгі даярлыққа қатысқаны үшін практикалық денсаулық сақтау мамандарын ынталандыру және ынталандыру жүйесін қарастыру (5.1.3).
- 5) тәлімгерлерді дамыту бағдарламасын жетілдіру (5.2.2).
- 6) білім беру бағдарламасының сапасын бағалаудағы жұмыс берушілердің рөлін күшейту (7.2.1). Жұмыс берушілерден білім беру бағдарламасына кері байланыстың ақпараттылығын қамтамасыз ету және оның нәтижелерін білім беру бағдарламасы мен оқу процесін жақсарту үшін пайдалану.
- 7) ПБҚ қызметін рейтингтік бағалау жүйесін жетілдіру (5.2.3).

ЖОО ның негізгі бөлімшелерінің басшыларымен әңгімелесу қорытындысы бойынша барлық үш білім беру ұйымдары үшін ортақ облыстар жақсартулар анықталды:

- 1) жоғары оқу орнының сапа менеджменті жүйесін, құжаттама мен жазбаларды басқару процесін жетілдіру. (8.4.2 стандарты).
- 2) академиялық ұтқырлықты және резиденттерді қаржыландыру тетіктерін жетілдіру, резиденттердің халықаралық іс-шараларға қатысуы, жақын және алыс шет елдерде ПБҚ біліктілігін арттыру, профессорлардың сапары (9.1).
- 3) кафедраның ғылыми зерттеулеріне резиденттерді тарту арқылы ғана емес, сонымен қатар оқу процесіне ғылыми зерттеулерге негізделген оқытуды белсенді енгізу арқылы резиденттерді оқытудағы ғылыми-зерттеу компонентін күшейту (стандарт 1.1.7).
- 4) резиденттердің ғылыми жұмысты орындауы мен бағалауының сандық индикаторларын әзірлеуге міндетті.
- 5) университеттің консультативтік-кеңесші органдарында резиденттердің өкілдігін кеңейту.

Білім беру ресурстарына шолу жақсарту саласын анықтауға мүмкіндік берді:

- 1) резиденттерді қосымша оқытумен қамтамасыз ету үшін, оның ішінде белгілі бір күрделі және күтпеген жағдайлар кезінде қашықтықтан немесе басқа оқыту форматтарының мүмкіндіктерін кеңейту. (4.5.4, 6.1.2 стандарттары).

Құжаттаманы зерделеу кезінде барлық үш білім беру ұйымына ортақ жақсарту салалары айқындалды:

- 1) білім беру бағдарламасына медициналық құқықтану және Сот медицинасы мәселелерін, пациенттің қауіпсіздігі, өз денсаулығы үшін жауапкершілік, комплементарлы және баламалы медицинаны білу мәселелерін енгізу (2.3.1 стандарт).
- 2) бағалау әдістерінің сенімділігі мен дұрыстығын құжаттау рәсімін жетілдіру (3.1.6)
- 3) Алынған деректерді тұрақты мониторингтеу және талдау, мамандықтардың ерекшелігін көрсететін 3600 сауалнамаға арнайы сұрақтарды енгізу арқылы кері байланыс жүйесін жетілдіруге және білім беру бағдарламаларын жақсарту үшін сауалнама нәтижелерін пайдалануға.

Тәжірибелік сабақтарға қатысу қорытындысы бойынша барлық үш білім беру ұйымы үшін жақсарту бойынша жалпы ұсыныс анықталды:

- 1) білім беру процесінде цифрлық технологиялар жүйесін пайдалануды жетілдіру.

6. Негізгі мүдделі тараптардың сауалнамасының нәтижелері

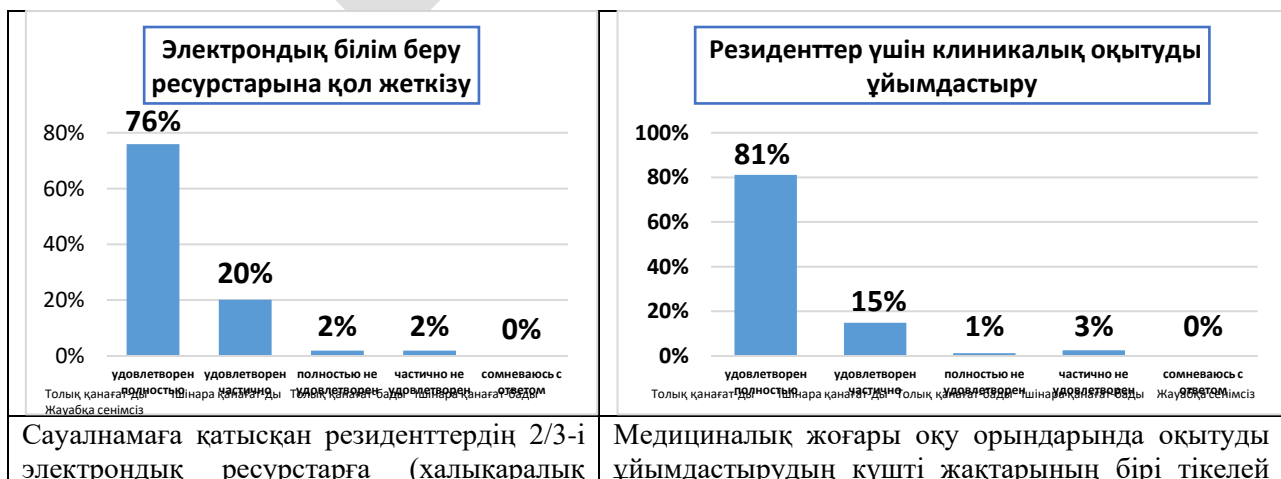
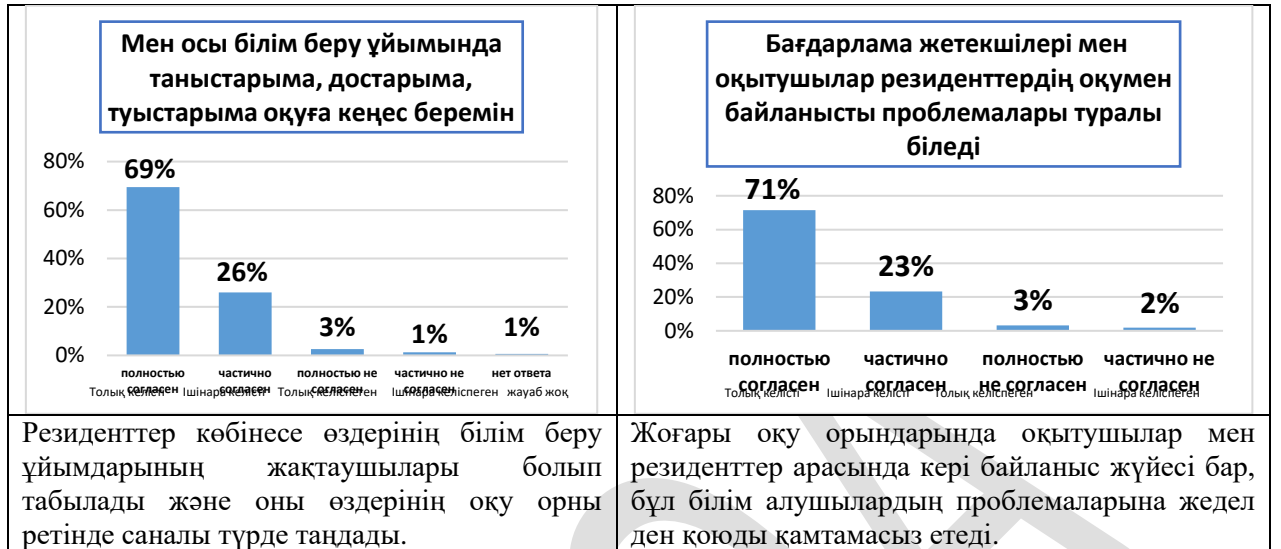
Резиденттер мен оқытушылардың сауалнамасы кезінде жоғары оқу орнынан кейінгі деңгейде оқытуды ұйымдастыруда келесі проблемалар анықталды:

Резиденттер

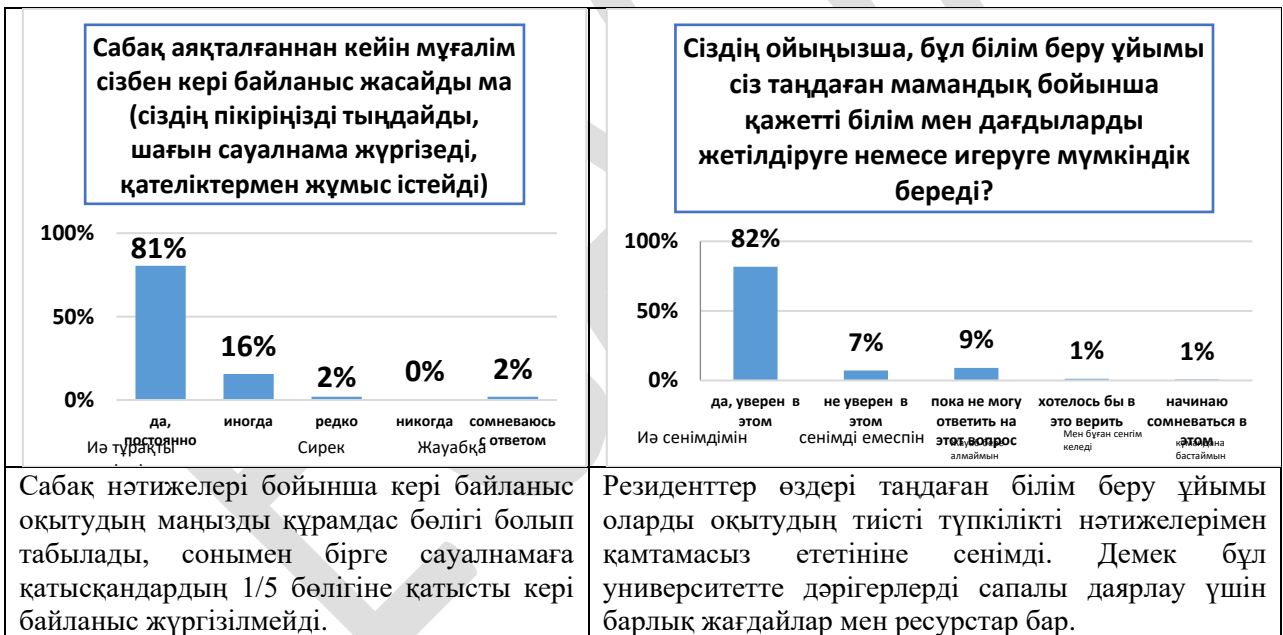
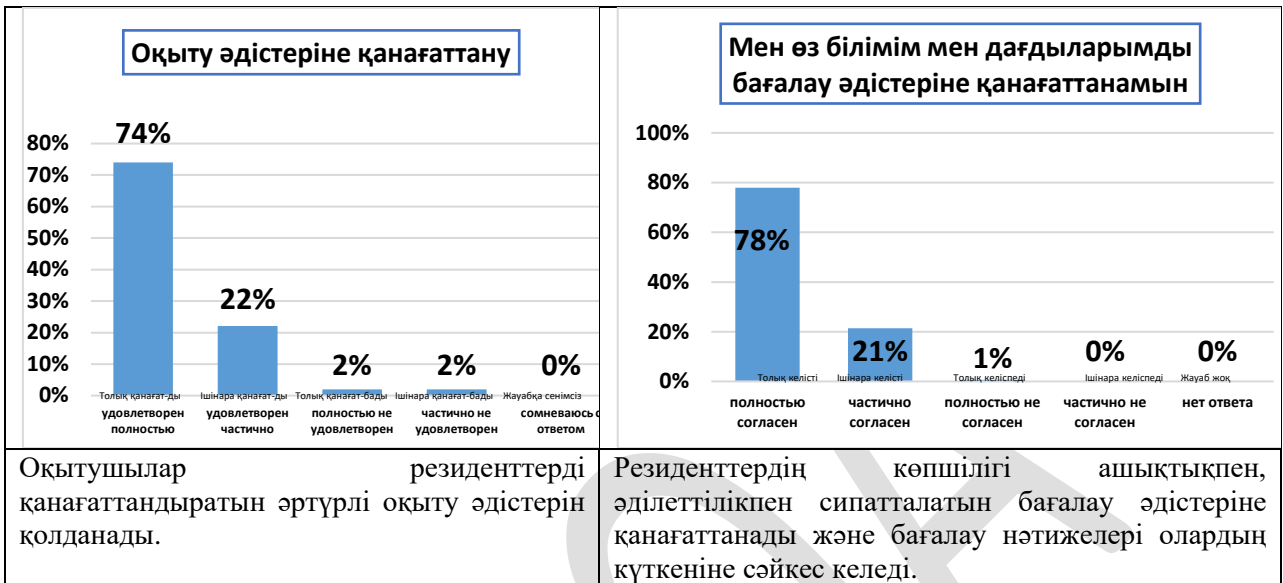
Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің Еуразиялық орталығы (ЕАО) ресурста оқытушылардың онлайн сауалнамасын қолданды <https://webanketa.com/> сауалнамаға қатысқандардың жалпы саны -330 (жоғарыда аталған үш білім беру ұйымындағы резиденттердің жалпы санының шамамен 20%).

Ұсынылған сауалнамада білім беру үдерісін ұйымдастырудың қанағаттанушылығын, оқытушылар үшін жағдай мен ұйымның ресурстарын бағалауды қоса алғанда, барлығы 22

сұрақ қамтылған. Әрі қарай, жауаптар үлкен қызығушылық тудыратын және жақсарту бойынша ұсыныстар жасауға ықпал еткен кейбір сұрақтар бойынша сауалнама нәтижелері келтірілген.

және отандық деректер базасы) еркін қол жеткізе алады, бұл білім алушыларды сабаққа дайындауды және білімді дамытуды қамтамасыз етеді.	медициналық ұйымдарда практикалық (клиникалық) дайындықты ұйымдастыру болып табылады.
--	---

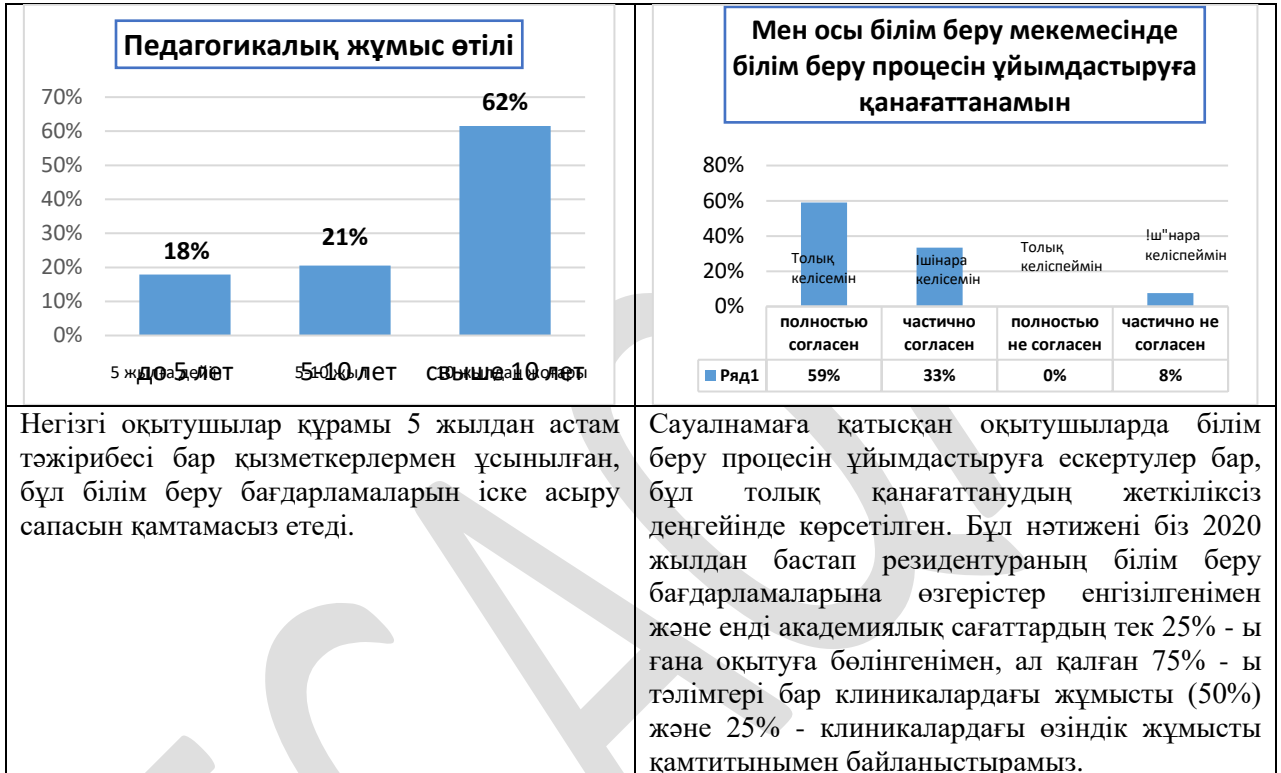

Осылайша, ЖОО-ның білім беру бағдарламаларын сырттай бағалау шеңберінде жүргізілетін резиденттерге сауалнама қорытындылары білім беру ұйымдарында оқу жағдайлары мен жоғары оқу орнынан кейінгі білімге сәйкес оқу ортасы жасалғанын көрсетті; клиникалық базалармен шарттық міндеттемелердің арқасында ЖОО-лар "науқастың төсегінде" практикалық оқытуды ұйымдастырады және резиденттер негізгі ресурстарға (жабдықтар, зертханалар, кабинеттер, медициналық құжаттама) клиникалар мен емханалар. Сонымен қатар, клиникалық оқыту базаларында оқытушылар сабақтардың теориялық блогын өткізе алатын оқу бөлмелері жеткіліксіз. Резиденттер білім беру ұйымдарында білім алушыларды әлеуметтік және жеке қолдау бағдарламалары туралы толық білмейді. Резидентурада оқытудың ғылыми компоненті де күшті емес.

Резидентура бағдарламаларының оқытушылары:

Сауалнамаға қатысқандардың жалпы саны -165 (резидентураның білім беру бағдарламасына қатысатын оқытушылардың жалпы санының шамамен 15%).

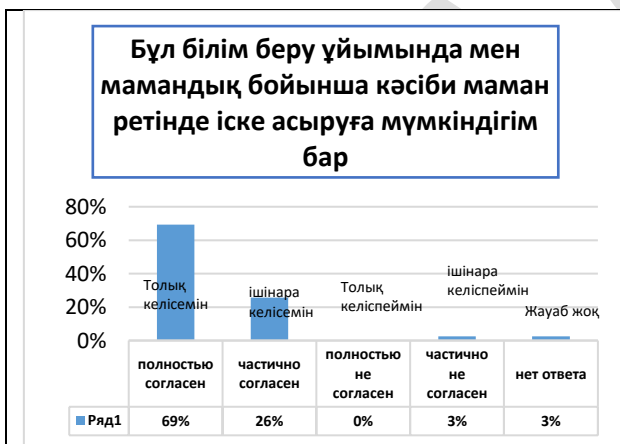
Ұсынылған сауалнамада білім беру үдерісін ұйымдастырудың қанағаттанушылығын, оқытушылар үшін жағдай мен ұйымның ресурстарын бағалауды қоса алғанда, барлығы 21 сұрақ қамтылған. Әрі қарай, жауаптары үлкен қызығушылық тудыратын кейбір сұрақтар бойынша сауалнама нәтижелері келтірілген.

Білім беру ұйымдарындағы ғылыми-зерттеу ортасы көптеген оқытушылар үшін өзінің тұрақтылығы мен қолжетімділігін көрсетеді, алайда кейбір білім беру ұйымдарына (УМС ҚК, ҚазМүббу) қатысты ол оқытушылардың жеткілікті жариялау белсенділігімен және орындалатын ғылыми жобалардың (ЖОО ішіндегі жобаларды қоса алғанда) көптігімен расталмайды.

Сауалнамаға қатысқан оқытушылардың көпшілігі (85%) алдағы 5 жыл ішінде біліктілігін арттырды, бұл ретте ағымдағы жылдың жартысынан көбі (62%). Бұл білім беру ұйымының өз қызметкерлерінің кәсіби және педагогикалық дамуына қамқорлық жасайтынын және оған уақыт бөлетінін көрсететін тамаша көрсеткіш. Бұл көрсеткіш резидентурадағы білім беру процесінің сапасына тікелей әсер етеді.

Білім беру ұйымдарында оқытушылардың кәсіби дамуы үшін жағдайлар жасалған және университеттік клиникаларда да, шарттар жасалған клиникалық базаларда да клиникалық практика үшін мүмкіндіктер жасалған.

Білім беру ұйымдары клиникалық ресурстардың қолжетімділігін және резиденттерді "науқастың төсегінде" оқыту мүмкіндігін қамтамасыз етті. Тәлімгерлік жүйесі арқылы резиденттер пациенттермен қарым қатынаста және медициналық құжаттармен жұмыс жасауда көбірек уақыт өткізуге мүмкіндік алады.

Білім беру ұйымдарында оқытудың әр түрлі әдістері қолданылады, белсенді және интерактивті әдістер басым (ситуациялық есептерді шешу, PBL, TBL, симуляциялық оқыту), сонымен қатар оқытудың дәстүрлі әдістері қажет болған жағдайда қолданылады. Оқытудағы әртүрлі әдістердің жиынтығы, олардың тепе-теңдігі және білім беру бағдарламасының пәндері мен тақырыптарына сәйкестігі резиденттердің оқу материалын жақсы меңгеруіне және мамандық бойынша дағдыларын дамытуға кепілдік береді.

7. Қорытынды

Қазақстанның үш жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары резидентурасының 32 мамандығының білім беру бағдарламаларының ЕАО медициналық білім беру ұйымдарының жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (резидентура мамандығы) бағдарламаларын аккредиттеу стандарттарына сәйкестігіне сыртқы сараптамалық бағалау жақсартудың күшті жақтары мен салаларын анықтады.

Күшті жақтары:

- кәсіби және оқытушылық салаларда үнемі өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге ұмтылатын білікті оқытушылар құрамы;
- резиденттердің білімін, дағдылары мен дағдыларын жан-жақты, ашық және әділ бағалаудың барабар жүйесі;
- резиденттерді оқытуға арналған клиникалық базалар негізінен денсаулық сақтау ұйымдары ретінде аккредиттелген және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру деңгейіне сәйкес ресурстарға (дәрігерлер, жабдықтар, көп бейінді) ие;
- шарттар жасасу және бірлескен бағдарламалар мен жұмыс жоспарларын әзірлеу арқылы білім беру ұйымдарының практикалық денсаулық сақтаумен тығыз өзара іс қимылы;
- практикалық денсаулық сақтаудың ағымдағы қажеттіліктеріне жедел ден қою және резиденттерді әртүрлі жас топтарындағы халыққа медициналық көмек міндеттерін шешуге тарту;
- білім беру бағдарламаларын нығайту және жетілдіру үшін ұлттық және халықаралық әріптестермен ынтымақтастық;
- негізгі құзыреттерді қалыптастыру мен дамытуда резиденттердің күтулері мен қажеттіліктерін қанағаттандыру;
- оқытушылар мен резиденттер арасындағы кері байланыс жүйесі, бұл білім алушылардың проблемаларына жедел ден қоюды қамтамасыз етеді;
- мұғалімдердің педагогикалық дағдыларын жетілдірудің қолданыстағы жүйесінің болуы;
- білім беру ұйымдарының ғылыми-зерттеу ортасы.

Резидентура мамандықтарының білім беру бағдарламаларының өзін-өзі бағалау есептерін, сыртқы сараптамалық бағалауды зерделеу нәтижесінде резидентурадағы білім беру процесін жақсартудың негізгі бағыттары анықталды:

1) мүдделі тараптар өкілдерінің (резиденттер, клиникалық Тәлімгерлер, жұмыс берушілер, түлектер, кәсіптік қауымдастықтар өкілдері) білім беру бағдарламасын әзірлеу және бекіту, білім беру процесін реттейтін құжаттарды талқылауға кеңінен қатысуын қамтамасыз етуге міндетті.

2) резиденттерді оқытуға қатысқаны үшін практикалық денсаулық сақтау оқытушылары мен мамандарын ынталандыру және ынталандыру жүйесін жетілдіруге міндетті.

3) резиденттерді оқытуда ғылыми-зерттеу компонентін күшейту.

4) клиникалық базаларда резидентураның білім беру бағдарламасының теориялық бөлігін іске асыру үшін тиісті жағдайларды қамтамасыз етуге міндетті.

5) білім беру ұйымдарында білім алушыларды әлеуметтік және жеке қолдау бағдарламаларын дамытуға және бұл туралы оларды хабардар етуге міндетті.

б) оқытушыларды әлеуметтік қолдау бағдарламаларын дамыту және бұл туралы оларды хабардар ету.

8. Ұсыныстар

Білім беру ұйымдарында резидентураның білім беру бағдарламаларын іске асыруға жауапты бөлімшелердің басшыларын осы талдаудың нәтижелері туралы хабардар ету.

Резидентура мамандықтарының білім беру бағдарламаларының аккредиттеуден кейінгі мониторингі кезеңінде сыртқы сараптамалық комиссиялардың ұсынымдарының орындалуын бағалаумен қатар, осы талдамалық есептің қорытынды ережелерінен "жақсарту салаларына" бағалау жүргізу.

Осы талдамалық есепті ЕАО сараптамалық кеңесінің отырысында талқылау.

ECAQA